

Sygn. akt II UK 10/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku D. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
o zasiłek macierzyński,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 lipca 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. akt IX Ua 81/14,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2014 r., IX UA 81/14, Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił apelację wnioskodawczynie D.W. od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 15 kwietnia 2014 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W. o zasiłek macierzyński.

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji jak i ich ocenę prawną, wskazując w uzasadnieniu wyroku, z powołaniem się na art. 49 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 159), że jeżeli niezdolność do pracy powstała w pierwszym miesiącu kalendarzowym ubezpieczenia chorobowego, podstawę wymiaru zasiłku stanowi najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po

odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 - dla ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek, powołując się na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012r., II UK 36/12 oraz 6 listopada 2012 r., III UK 38/12 (niepublikowane).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawczyni, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 49 ust. 2 i art. 37 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez jego niezastosowanie, art. 49 ust. 1 pkt 1 powyższej ustawy, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i „błędne przyjęcie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, w sytuacji gdy mieści się ona w granicach określonych ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych”, art. 29 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121), poprzez „błędą wykładnię i przyjęcie, w sposób sprzeczny z zasadą solidaryzmu i równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma możliwość uchylenia się od obowiązku wypłaty świadczenia w takiej wysokości, jaka wynika z przepisów ustawy, ze względu na to, że w jego ocenie świadczenie jest nieekwiwalentne”, oraz art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego niezastosowanie i „błędne przyjęcie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne”. Ponadto pełnomocnik wskazał na naruszenie przepisów postępowania - art. 378 k.p.c. „przez zaniechanie przez Sąd drugiej instancji rozpoznania tj. rozważenia i dokonania odpowiedniej oceny zarzutów apelacji”, oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., „przez sporządzenie uzasadnienia wyroku nie odpowiadającego wymogom procedur w zakresie wszystkich jego obligatoryjnych elementów, a przez to nie poddającego się kontroli kasacyjnej”.

Pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we

Wrocławiu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania wnioskodawczyni i przyznania jej prawa do zasiłku macierzyńskiego od podstawy wymiaru zadeklarowanej jako podstawa wymiaru składki odpowiadającej 250%, przy przyjęciu kwoty wskazanej w deklaracji wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania w tym kosztach zastępstwa procesowego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienia prawne „czy *de lege lata* - mając na względzie deficyt precyzyjnej normatywnej regulacji prawnej - art. 49 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, określający jako podstawę wymiaru zasiłku najniższą miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc, w którym powstało prawo do zasiłku, może znaleźć zastosowanie, w sytuacji, gdy osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, zadeklarowała jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dowolną kwotę, lecz w granicach zakreślonych ustawą systemową, a jednocześnie czy w takiej sytuacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do jej kwestionowania”, oraz „określania wzajemnej korelacji pomiędzy zasadą ekwiwalentności świadczeń a zasadą solidarności społecznej, przez wzgląd na współzależność składki, czasu jej uiszczania oraz przysługującego w przyszłości świadczenia w momencie ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego, jakim jest urodzenie dziecka i nabycia uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego, a jednocześnie kompetencji w tym zakresie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości

pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, Lex nr 180 841), przy czym podstawa taka nie zachodzi, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia

prawnego i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Wskazane w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne w istocie nie występuje, gdy się zważy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 28 sierpnia 2012 r. II UK 34/12 (OSNP 2013 nr 15-16, poz. 184), w którym przyjęto, że podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego, do którego prawo powstało w pierwszym miesiącu kalendarzowym, niepoprzedzonego innym ubezpieczeniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, określa art. 49 pkt 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa jako najniższą podstawę wymiaru składek na to ubezpieczenie po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 tej ustawy, bez względu na wysokość kwoty zadeklarowanej na podstawie art. 18 ust. 8 lub 18a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Stanowisko to można uznać za utrwalone. Podobne bowiem poglądy zostały wyrażone w wyroku z dnia 6 września 2012r., II UK 36/12 (LEX nr 1218196) oraz w postanowieniu z dnia 6 listopada 2012 r., III UK 38/12 (Gazeta Prawna 2013/211/15).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.